

Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken

---

Sammanfattning

Utskottet behandlar regeringens proposition 2009/10:14 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken. I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ändringarna av stadgarna i Internationella valutafonden (IMF) och Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD, som är en del av Världsbanksgruppen). Ändringarna syftar till att öka utvecklings- och tillväxtländernas inflytande i respektive institution. I propositionen föreslås också att riksdagen godkänner en utökning av IMF:s investeringsmandat. Även det förslaget kräver ändringar av IMF:s stadgar.

Utskottet välkomnar ändringarna av stadgarna i IMF och IBRD.

IMF och Världsbanken är enligt utskottets mening två centrala och mycket viktiga internationella samarbetsinstitutioner, vilket inte minst visat sig under det senaste årets globala finansiella och ekonomiska kris. Därför är det viktigt att institutionerna har en effektiv styrning och att medlemsländerna uppfattar institutionerna som legitima. Många s.k. tillväxtländer i bl.a. Asien har under de senaste decennierna vuxit i ekonomisk styrka och internationell betydelse. Detta har däremot inte återspeglats i ländernas inflytande i IMF och Världsbanken. Samtidigt är det enligt utskottets mening viktigt att stärka utvecklingsländernas och de fattigaste ländernas inflytande över besluten och verksamheten i IMF och Världsbanken.

De förändringar som nu föreslås är enligt utskottets mening viktiga steg i arbetet med att stärka tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande i IMF och IBRD. Utskottet tillstyrker propositionens förslag i denna del. Utskottet tillstyrker även förslaget om ett utökat investeringsmandat för IMF.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Ökat inflytande för tillväxt- och utvecklingsländerna i IMF och IBRD	5
Utökat investeringsmandat för IMF	9
Särskilt yttrande	10
Ökat inflytande för tillväxt- och utvecklingsländerna i IMF och IBRD, punkt 1 (v)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1. Effekter på röststyrkan av reformerna i IMF	7
Tabell 2. Effekter på röststyrkan av reformerna i IBRD	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ökat inflytande för tillväxt- och utvecklingsländerna i IMF och IBRD**

Riksdagen godkänner de föreslagna ändringarna av stadgarna i Internationella valutafonden och Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken som syftar till att öka utvecklings- och tillväxtländernas inflytande i institutionerna. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:14 punkt 1.

2. **Utökad investeringsmandat för IMF**

Riksdagen godkänner de föreslagna ändringarna av stadgarna i Internationella valutafonden som syftar till att utöka fondens investeringsmandat. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:14 punkt 2.

Stockholm den 26 november 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Jörgen Hellman (s), Christina Zedell (s), Per Åsling (c) och Mats Pertoft (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Vid Förenta Nationernas (FN) konferens i Mexico 2002 beslutades att man skulle öka utvecklingsländernas inflytande i Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanksgruppen. De senaste åren har båda institutionerna arbetat fram och beslutat om åtgärder för att öka tillväxt- och utvecklingsländernas inflytande. Flera av åtgärderna kräver förändringar i institutionernas stadgar och måste ratificeras av minst tre femtedelar av medlemsländerna som innehar åtminstone 85 % av den totala röststyrkan i institutionerna.

I proposition 2009/10:14 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken föreslår regeringen att riksdagen godkänner ändringarna av stadgarna i IMF och Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD, som är en del av Världsbanksgruppen). Ändringarna syftar till att öka utvecklings- och tillväxtländernas inflytande. Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner en utökning av IMF:s investeringsmandat. Även utökningen av investeringsmandatet kräver ändringar av IMF:s stadgar och syftar till att öka IMF:s möjligheter att få högre avkastning på sina investeringar. Regeringen har under beredningsarbetet hämtat synpunkter från Sveriges riksbank och Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida).

Ingen motion har lämnats med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Ökat inflytande för tillväxt- och utvecklingsländerna i IMF och IBRD

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner ändringarna av IMF:s och IBRD:s stadgar. IMF och Världsbanken (IBRD är en del av Världsbanksgruppen) är enligt utskottets mening två mycket viktiga internationella samarbetsinstitutioner, vilket inte minst visat sig under det senaste årets globala finansiella och ekonomiska kris. Därför är det viktigt att institutionerna har en effektiv styrning och att medlemsländerna uppfattar institutionerna som legitima. Många s.k. tillväxtländer i bl.a. Asien har under de senaste decennierna vuxit i ekonomisk styrka och internationell betydelse. Detta har däremot inte återspeglats i ländernas inflytande i IMF och Världsbanken. Samtidigt är det enligt utskottets mening viktigt att stärka utvecklingsländernas och de fattigaste ländernas inflytande över besluten och verksamheten i IMF och Världsbanken.

Utskottet välkomnar därför de föreslagna ändringarna av stadgarna i IMF och IBRD. Förändringarna, vilka bl.a. innebär en ökad tilldelning och en ökad vikt för de s.k. basrösterna i institutionerna, är viktiga steg i arbetet med att stärka tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande i IMF och IBRD.

Jämför särskilt yttrande (v).

Propositionen

Inledning

Vid FN:s konferens om utvecklingsfinansiering i Monterrey i Mexico 2002 beslutades att man skulle öka utvecklingsländernas inflytande i IMF och Världsbanksgruppen.

IMF:s guvernörsstyrelse beslutade därför i september 2006 att öka de s.k. kvotandelarna för några tillväxtländer som bedömdes som kraftigt underrepresenterade i IMF:s ledningsfunktioner. I samband med IMF:s vårmöten 2008 beslutade guvernörsstyrelsen att gå vidare med ett andra steg för att öka tillväxt- och utvecklingsländernas inflytande och representation i IMF.

Vid årsmötet hösten 2008 beslutade även guvernörsstyrelsen i Internationella återuppyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD) att öka inflytandet för tillväxt- och utvecklingsländerna. IBRD är en del av Världsbanksgrup-

pen och förslagen i propositionen gäller förändringar i IBRD. Förutom IBRD består Världsbanksgruppen av Internationella utvecklingsfonden (IDA), Internationella finansieringsbolaget (IFC), Multilaterala investeringsgarantiorganet (MIGA) samt Internationella centret för lösning av investeringstvister (ICSID).

Förslagen, som presenteras mer utförligt nedan, kräver förändringar i institutionernas stadgar. Stadgeändringar beslutas av guvernörs- och exekutivstyrelserna i respektive organisation, men måste ratificeras av minst tre femtedelar av medlemsländerna som innehar åtminstone 85 % av den totala röststyrkan.

IMF:s och IBRD:s ledningsorganisation

IMF och IBRD ägs och styrs av de 186 medlemsländerna. Båda institutionerna styrs på ungefär samma sätt och ledningsorganisationen beskrivs kortfattat i punkterna nedan:

- Guvernörsstyrelsen är det högsta beslutande organet. Varje medlemsland har en medlem i guvernörsstyrelsen.
- Exekutivstyrelsen leder institutionernas dagliga arbete. Styrelsen består av 24 exekutivdirektörer. Frankrike, Förenta staterna, Japan, Kina, Ryssland, Saudiarabien, Storbritannien och Tyskland har en exekutivdirektör var. Därutöver finns det 17 valkretsar som var och en leds av en exekutivdirektör. I både IMF och IBRD ingår Sverige i den nordisk-baltiska valkretsen. Sverige innehar för närvarande exekutivdirektörs-posten för den nordisk-baltiska valkretsen i både IMF och Världsbanken.

Ländernas och valkretsarnas röststyrka i styrelserna är uppdelad i följande två komponenter:

- Ländernas andelar i respektive institution. I IMF kallas andelarna för kvotandelar, i IBRD kallas de för röstandelar. Andelarna är ursprungligen beräknade utifrån ländernas relativa storlek i världsekonomin.
- Ländernas s.k. basröster. Basrösterna fördelas lika mellan samtliga länder för att stärka de mindre ländernas röststyrka. I dagsläget har varje medlemsland 250 basröster, vilket i IMF motsvarar 2,1 % av den totala röststyrkan och i IBRD 2,86 % av den totala röststyrkan. I takt med att det tidigare genomförts kapitalförstärkningar i både IMF och IBRD har basrösternas andel av den totala röststyrkan minskat, vilket framför allt minskat tillväxt- och utvecklingsländernas inflytande.

Sveriges röststyrka i IMF är i dagsläget 1,09 % och den nordisk-baltiska valkretsens röststyrka är 3,44 %. Sveriges röststyrka i IBRD är i dagsläget 0,94 % och den nordisk-baltiska valkretsens röststyrka är 3,34 % (se tabell 1).

Förslaget till förändringar i IMF

Röstreformen för IMF innehåller två delar som kräver förändringar av IMF:s stadgar:

- Antalet basröster per land tredubblas och basrösternas andel av den totala röststyrkan utökas till 5,502 %. Basrösternas andel av den totala röststyrkan fixeras också till 5,502 %. Sammantaget innebär det att de små ekonomierna gynnas dels genom ökningen av basrösternas relativa vikt, dels genom att fixeringen förhindrar att framtida eventuella kapitalinsatser urholkar basrösternas genomslag. Förslaget innebär också att basrösterna för ett land som uteslutits ur institutionen inkluderas i den totala röststyrkan.
- Valkretsar som innehåller många länder ska få möjlighet att tillsätta två biträdande exekutivdirektörer. Detta innebär att två afrikanska valkretsar som i dag innehåller fler än 19 länder får möjlighet att tillsätta två biträdande exekutivdirektörer och därigenom också får tillgång till mer resurser för styrelsearbetet.

Tabell 1. Effekter på röststyrkan av reformerna i IMF

Länder/ländergrupper	Röststyrka före reformen	Röststyrka efter reformen
Tillväxt- och utvecklingsländer	39,4 %	42,1 %
Utvecklade länder	60,6 %	57,9 %
Nordisk-baltiska valkretsen	3,44 %	3,35 %
Sverige	1,09 %	1,01 %

Som framgår av tabell 1 innebär förslagen att tillväxt- och utvecklingsländernas röststyrka ökar från 39,4 % till 42,1 % och att de utvecklade ländernas röststyrka minskar i motsvarande grad, från 60,6 % till 57,9 %. Sveriges röststyrka minskar från 1,09 % av rösterna till 1,01 % av rösterna och den nordisk-baltiska valkretsens röststyrka sjunker från 3,44 % till 3,35 % av rösterna.

Föreslaget till förändringar i IBRD

Även reformen i IBRD innehåller två delar varav enbart den första kräver ändringar i institutionens stadgar. De två delarna är:

- Antalet basröster per land fördubblas och basrösternas andel av den totala röststyrkan utökas till 5,55 %. Basrösternas andel fixeras till 5,55 % för att förhindra en framtida minskning av basrösternas andel av röststyrkan.
- Som en del av reformen har exekutivstyrelsen i IBRD också beslutat att utvidga exekutivstyrelsen med ytterligare en exekutivdirektör för länderna söder om Sahara.

Som framgår av tabell 2 innebär åtgärderna att tillväxt- och utvecklingsländernas andelar av röststyrkan stiger med 1,2 %, till 43,8 %. Sveriges röstandel sjunker marginellt, från 0,94 % till 0,93 %. Till skillnad från för-

ändringarna i IMF innebär förändringarna i IBRD att röststyrkan för den nordisk-baltiska kretsen stiger från 3,34 % till 3,36 % av det totala antalet röster.

Tabell 2. Effekter på röststyrkan av reformerna i IBRD

Länder/ländergrupper	Röststyrka före reformen	Röststyrka efter reformen
Tillväxt- och utvecklingsländer	42,6 %	43,8 %
Utvecklade länder	57,4 %	56,2 %
Nordisk-baltiska valkretsen	3,34 %	3,36 %
Sverige	0,94 %	0,93 %

Sammanfattningsvis anser regeringen att reformerna i både IMF och IBRD utgör viktiga steg i arbetet med att stärka tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande i de bägge institutionerna. Förändringarna bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser för Sverige.

Finansutskottets ställningstagande

IMF och Världsbanken är enligt utskottets mening två mycket centrala och viktiga internationella samarbetsinstitutioner, vilket inte minst visat sig under det senaste årets globala finansiella och ekonomiska kris.

Därför är det viktigt att institutionerna har en effektiv styrning och att samtliga medlemsländer uppfattar institutionernas styrning och verksamhet som legitim.

Under de senaste decennierna har ekonomierna i många s.k. tillväxtländer vuxit kraftigt, bl.a. i Asien. Deras växande styrka och stigande internationella betydelse har däremot inte återspeglats i ländernas inflytande i IMF och Världsbanken. Länderna har under en lång tid varit underrepresenterade i de båda institutionerna. Till detta kommer att det finns en viktig politisk ambition att stärka utvecklingsländernas och de fattigaste ländernas inflytande över besluten och verksamheten i IMF och Världsbanken.

Utskottet välkomnar därför de föreslagna ändringarna av stadgarna i IMF och IBRD. Højningen och fixeringen av basrösternas andelar av den totala röststyrkan i institutionerna bidrar till att öka de mindre ländernas inflytande. Förändringen av stadgarna medger också en ökad representation för stora valkretsar i IMF:s exekutivstyrelse.

Enligt utskottets mening är förändringarna viktiga steg i arbetet med att stärka tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande i IMF och IBRD.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i propositionen om att godkänna ändringarna i IMF:s och IBRD:s stadgar.

Utökat investeringsmandat för IMF

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner ändringarna i IMF:s stadgar som innebär en utökning av IMF:s investeringsmandat.

Propositionen

I dagsläget finansieras stora delar av IMF:s verksamhet av räntemarginalen mellan IMF:s in- och utlåning. Den höga globala tillväxten åren före finans-krisen fick till följd att IMF:s utlåning minskade kraftigt, vilket i sin tur minskade institutionens intäkter. Samtidigt framfördes kritik mot att IMF:s låntagare, genom räntemarginalen, finansierar hela IMF:s verksamhet.

För att få till stånd en långsiktigt hållbar och mer rättvis finansiering av verksamheten beslutade IMF:s guvernörsstyrelse våren 2008 om en ny finansieringsmodell för IMF. Modellen innebär i korthet att IMF:s verksamhet delas in i tre delar – låneförmedling, kollektiva varor (övervakning, forskning, datainsamling etc.) och bilaterala tjänster (teknisk assistans, subventionerad långivning etc.). Låneförmedlingen ska finansieras via räntemarginalen. Kollektiva varor ska finansieras främst via avkastningen från IMF:s reserver medan bilaterala tjänster främst ska finansieras genom externa anslag, t.ex. bistånd.

I den nya modellen ingår också ett utökat investeringsmandat för IMF. Utökningen kräver en ändring av IMF:s stadgar. I dagsläget får IMF endast investera i obligationer som ges ut av ett medlemsland eller en internationell finansiell institution. Den begränsningen tas bort, vilket ökar investeringsmöjligheterna. Dessutom görs ett tillägg till stadgarna som innebär att vinster från framtida guldförsäljningar får avsättas för nya investeringar. IMF:s investeringar måste dock alltid godkännas av en majoritet av exekutivstyrelsens ledamöter som tillsammans har minst 70 % av den totala röststyrkan.

Regeringens bedömning är att förändringarna i stadgarna ger IMF möjligheter att öka avkastningen på sina investeringar. Samtidigt blir det möjligt för IMF att få till stånd en mer långsiktig investeringsstrategi, vilket enligt regeringen stärker IMF:s framtida finansiering. Förändringen ligger i linje med andra finansiella institutioners ramverk för investeringar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har inga invändningar mot att IMF får ett utökat s.k. investeringsmandat. Utskottet tillstyrker därför förslaget i propositionen om att godkänna ändringarna i IMF:s stadgar.

Särskilt yttrande

Ökat inflytande för tillväxt- och utvecklingsländerna i IMF och IBRD, punkt 1 (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Utvecklingsländernas inflytande i Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken är mycket begränsat. De nu föreslagna förändringarna av röstfördelningen är enligt Vänsterpartiets uppfattning ett steg i rätt riktning, men förändringarna är alldeles för små för att utvecklingsländerna ska få ett verkligt ökat inflytande i IMF och Världsbanken.

Enligt förslaget höjs basrösternas andelar av den totala röststyrkan i respektive organisation till omkring 5,5 %. Basrösterna är de röster som fördelas lika mellan länderna, bl.a. för att stärka de mindre ländernas röststyrka. Basrösternas andel av den totala röststyrkan har dock minskat väsentligt under årens lopp bl.a. på grund av att det genomförts olika kapitalförstärkningar i institutionerna. Men trots den nu föreslagna höjningen hamnar basrösternas andel av den totala röststyrkan väsentligt lägre än vad den var när IMF och Världsbanken bildades.

För att reellt öka utvecklingsländernas inflytande bör man enligt Vänsterpartiets uppfattning genomföra en mer genomgripande reformering av röstfördelningen i de båda institutionerna. Reformeringen bör utgå ifrån ett demokratiskt perspektiv i stället för som i dag när ländernas ekonomiska styrka spelar en större och mer avgörande roll vid röstfördelningen. Förutom ekonomisk styrka bör man vid röstfördelningen även ta hänsyn till andra faktorer som t.ex. befolkningsstorlek.

Dessutom bör man enligt Vänsterpartiets uppfattning ytterligare utöka utvecklingsländernas representation i institutionernas exekutivstyrelser så att länderna får ökat inflytande och större makt i det dagliga operativa arbetet. Detta bör kombineras med ökade resurser så att de aktuella länderna på ett effektivt sätt kan delta i styrelsearbetet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:14 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken:

1. Riksdagen godkänner ändringar av Internationella valutafondens respektive Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbankens stadgar som syftar till att öka utvecklings- och tillväxtländers inflytande i institutionerna (avsnitt 4).
2. Riksdagen godkänner ändringar av Internationella valutafondens stadgar som syftar till att utöka dess investeringsmandat (avsnitt 5).